

СТРАЖИЛОВО

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ВЛАСНИК И УРЕДНИК ЈОВАН ГРЧИЋ.

БРОЈ 52.

У НОВОМ САДУ 25. ДЕЦЕМБРА 1886.

ГОД. II.

У С А М О Ћ И.

Ноћ је глуха; ништа нема
 Да утјени срце моје.
 Ноћ је глуха, слатко доба,
 Кад се грли злато своје!

На столу ми св'јећа гори,
 Из руке ми књига паде;
 Трудним оком по ваздуху
 Пратим сјену старе наде.

Али сјена даље бјежи,
 Надалеко ми се губи;
 Још је иштем, али плачем,
 Глава пуца, шкрипе зуби.

Ништа нема да с' одзове
 Очајничком гласу ваја.
 Ој ви сретни у топлоти
 Женског милог загрљаја!

Ој ви сретни! У пољупцу
 Јесте лијек свијех јада;
 Ко се игра женском косом,
 Ох, тај знаде наћи нада!

Када жена се овије
 О дрхтаво т'јело ваше,
 Не питајте, има л' жучи
 На дну оне слатке чаше.

Ах, и ја бих сретан био
 Шапћућ љубав с тихог гласа;
 Ал овако немам мира,
 Санка немам, немам спаса!

Хајте, сретни! Ноћ је глуха;
 Трудном руксм гасим св'јећу
 И у тмини иштем, тужан,
 Да оживим мртву срећу.

Јосип Берса

НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА ИЗ БАЧКИХ ДАНА.

44. броју »Стражилова« посветио је наш врени књижевник А. Сандић неколико топлих речи усмени нашег умрлог Вука, оца новије нам књижевности наше. То ми даде повода, да и сам напишем ове редове, те њима да отргнем из заборава неколико драгих часова из мојих давних бачких дана. Ти тренутци су на мене, а зацело и на тадање ми другове, силно утицали. Ја их се сећам, као да сам их јуче преживио, а мили су ми, као најдражи часи у животу. Па штогод их се више сећам, све се чвршће уверавам, да професори и учитељи згодним часовима могу својим ученицима да осигурају успомене, које им бивају све драже и значајније, штогод су зрелији и старији. Такови су тренутци од ве-

лике важности и по само образовање омладине. Ученици, сећајући се таквих часова, у исто се доба сећају са неким особитим поштовањем и оних драгих лица, која се постарала за такве утиске. Па такву једну значајну прилику доживио сам и сам у Новом Саду као гимназиста. Том догађају и намењујем ово неколико редака.

Био сам — не знам поуздано — у III. или IV. разреду. Међу осталим уваженим професорима беше и покојни Љубомир Стојадиновић. Он и — опет упокојени — професор Гавриловић уживаху лепо поверење код својих ученика. Истина, први је био у школи вазда озбиљан и строг, каткад и одвише; а на испитима нам задаваше највећи страх. Па ипак су га ученици волели.

Професор Гавриловић опет био је сушта добродета. Благ, тих, а при предавању — по нашем суду ненадмашен — знао је свагда да освоји општу пажњу целе школе.

Бивало је дана, кад се предавање завршавало повесницом. Почне ли тада избијати час, ми смо већ на разне начине знали, да му скрепемо пажњу са сата, само да не би с приповедањем прекинуо. Но после неког времена извадио би свој сат, али с места би и устао. Погледи нас, насмеши се, па изађе. Очеvidно му је то годило.

Та два професора беху најближа, некако сродена са своји ученици. Ако је требало ићи на Лиман на тоцилање, на Дунавац на купање, или на Транцамент на лоптање, они беху наше вође. Па ту се понашаху само као старији, искуснији другови. Тога ради су ученици и Стојадиновића — иначе веома строгог професора — јако пазили.

Али ја сам се удалио од главне ствари. Да се поправим.

Једног дана проф. Стојадиновић завршујући своје предавање стаде напред школе на нам — преко обичаја смећећи се — рече: »Данас имам врло знаменитог госта. Док будете људи, нећете се кајати, што ћете га видети. Спремите се дакле, па ћу вас после четири сата одвести, да га пољубите у руку«. — Узеше шепир и оде.

Наста тишина. Ми се згледнусмо, а из свакијих уста излети питање: »Ко то може бити?« — Нагађасмо и овако и онако, па се и разиђосмо. С каквим је пак нестрпљењем сваки од нас очекивао заказани час, што и да спомињем!

Како-тако дочекасмо и четири сата. Дотични професор изађе из нашег разреда, а одмах затим ево Стојадиновића. Сећам се врло добро, да је само наш разред са собом повео. По томе бих и рекао, да смо онда били у четвртом — у оно доба најстаријем разреду.

»Јесте ли спремни? — Замном!«

Ми једва дочекасмо ту реч. И преко мере радознали пођемо за њим.

Држим за извесно, да је тада наш професор становао на пијаци, у великој Недељковићевој кући. И данас, кадгод туда прођем, и нехотице ми изађе та посета пред очи. Кућа је близу гимназије, те ми као у скоку стигосмо до ње.

Попнемо се на први спрат. А кад се већ заустависмо пред врати, кроз која нам ваља ући, чудно нам некако беше око срца.

Ко је управо у тој одаји пред нама? — Како ће нас примити и шта ће нам рећи? — Па онда, зашто да ми деца и посећујемо професорове госте? — У колико се могу они нас и ми њих тицати? — О томе отприлике мислили смо ми, кад ће професор да отвори врата.

Сад већ ето нас и у соби. Дебеле завесе на прозорих напунише собу неком тајанственом тамом. Ушавши са јаке светлости с пола, требало је нашим зеницама доста времена, док се толико развукосе, да се могосмо разабрати у соби.

Из прве собе кроз отворена врата уђемо у другу. Ту пред собом угледасмо човечију слику. Седио је на црној, великој наслоњачи. Фес са забаченом кичанком покривао му главу до самих обрва. Дуги бели брци савили се унапред као два српа, а образи бледи, упали. Да не беше оних светлих, живих очију испод дугих обрва, рекао бих, да је ту пред нами какав кип. Он доиста беше слаб, изнемогао. А она штака уз колено му даваше целој појави још чуднију слику.

Проф. Стојадиновић изађе пред свога госта с речима: »Ово су моји ђаци. Дошли су, да вас виде и руку вам целују«. — Затим окренувши се нама рече: »Пред вама је човек, чије се име високо цени у целом образованом свету. То је наш Вук Караџић — благо нама с њиме!«

Не знам, у колико тада бесмо кадри, да правилно схватимо прави смисао ових истинитих речи. Тек ми се на то покренусмо, па један по један целивасмо му ону суву, многозаслужну десницу. Ја и данас осећам, да сам срећан, што ми тада беху усне приљубљене уз ту највреднију и најзаслужнију српску руку.

»Хвала, дјецо! — На млађима свијет остаје!« То је неколико пута поновио. А кад се — као оно пред иконом — обредисмо, старац нас испрати речима: »Сретно — живи и здрави били.«

Окренусмо се, те тихо, као испред неке светиње, вратимо се натраг. А оданусмо тек кад се видесмо на улици. А зашто? — Не знам. Ми о томе онда ни мислили нисмо. Данас би то од прилике могао себи у толико растумачити, што је појава Вукова морала необично утицати на наше млађане душе.

*

Свију својих професора сећам се врло живо. Из њихових предавања када бих још и данас умео готово до словца репродуцирати по неке

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

одломке. Али предавања из српског језика као и да не беше. Једино се врло живо опомињем своје српске граматике са црвеним корицама.

Али шта је могло бити узрок томе? —

Ми ондашњи ђаци бесмо већ сви од реда »јотисте«, и ревносни читачи »Данице«, »Јавора« и »Комарца«. Али српски језик изучавасмо у школи по Нинковићевој »дебелојерској« граматизи. — Каква противност! — Никакво дакле чудо, што нам се та студија није никако лепила ни за срце, ни за мозак.

Према томе наша посета беше нам од велике користи. Наравно, онда ми још ништа не знађасмо о пријатељском одношају између Вука и сестре књижевнице па и целог дома нашег професора. Тек ми се од тада почесмо живо распитивати за дела нашег неумрлог старине. Тако нам од онда народне песме и приповетке беху наша најмилија лектира.

И ето, ја ово написах, па се чисто подмладих. Заиста је ђачко доба сретно и пресретно.

Али кад се у том лепом добу доживе и овако мили часови, онда зрелом човеку то доба не излази пред очи тек као младичко сањалачко живовање. Оно нам се јавља као доба, које нас подсећа чак и на најзначајније моменте нашег народног живота.

* * *

Велики Вуче! Хоће ли твој узвишени дух хтети примити ово неколико редака од човека, који би пресретан био, да се ма из далека дотаћи може само ремена обуће твоје.

Ето, цео је век већ прошао, како нам те Бог даде. И они, који ће да прославе други, трећи и даље векове твога појава, дичиће се тобом свакако. Али ми, који ти целивасмо вредну десницу, као првосвештенику нашег књижевног препорода — ми смо од свију тих много сретнији.

А то је једина заслуга нашег некадањег професора. Хвала му и драгој успомени његовој!

Мита Нешковић.

СВЕ НА ВРЕМЕ.

Зумбул-цвеће, беру ли те моме? —

„Беру, боме, и ките се мноме.“ —

Зумбул-цвеће, кад те мома тражи,

Замириши на јој ово кажи:

Као листак мириснога цвећа,

Онака је овог света срећа;

Чаровна је, као мирис лени,

Чаровилом младу душу крепи,

Дивотна је, шарена и бајна,

Али кратка, брза, малотрајна,

Јер набрзо као исто цвеће

И срећа се у неврат окреће. —

Кад се мома закити тобоме,

Ти се, цвете, не стиди пред њоме,

Већ јој кажи, како мало траје

Све, што она за мило познаје;

Спомени јој, да, што једном прође,

Никад више натраг јој не дође.

Док мириса цвет пролетњи има,

Само дотле за њ се свак отима;

А кад свене, у прашину пада,

Иста мома изгази га тада,

Што у киту мало пре га вила

И њиме се млада поносила.

Брзо с' врти коло овог света

А врло се ретко срећа сретат.

Ко је пази, може је имати,

Ко пропусти, никад је не врати.

Нек јој ово буде наук сада,

Нека љуби, док је тако млада,

Нек поклони срце драгом своме,

Нека пође двору његовоме.

Н. В. Ђорић.

ШАРЕНА ЈУНИЦА.

СЛИКА ИЗ СЛОВАЧКОГА НАРОДНОГА ЖИВОТА.

НАПИСАО МАРТИН КУБУЧИН (БЕНЦУР).

(Свршетак.)

VIII.

Кад у јутру јутро освануло, отворе се вратнице на Кртовој капији.

Ева погледа на прозор и цикну од радости. Шта види?

Сусед Трка виче на вратима:

— Куме, ево јунице, корисна била! Одите, вежите је!

Нема кума, али ето Еве у три скока на капију.

Прими јуницу и веже је, па јој да сена.

Кум Трка, па кума Тркиница морају у собу; аја, није друкче. Још на авлији помири се Ева с њима.

— Одавно нисмо овде били, — примети кума.

— Седите, седите! — нуди их Ева, а брише кецељом клупе.

— Рђаву сам ноћ имао. Све једнако посла с јуницом. Куму мораде још горе бити. А где је збиља кум? — пита Трка.

— Оде јутрос. Ко зна, где сад тумара? Отишао, да тражи јуницу. А где сте ви тако брзо нашли јуницу? Јелте, бог с вама! — пита Ева.

Тркиница узне реч:

— Послала ја овога мога с јуницом с вашара напред, а ја, као велим, још да попазарим све, што ми треба. Па овај вам се нашао негде с кумом, те вежу јуницу о прозор код крчме и уђу у крчму. Кад ја пазарила, пођем кући. Дођем до крчме, па, мислиш, удари ме гром, кад познадох нашу јуницу. Уђем унутра. Кад тамо, а овај мој седи с кумом. Зовем кући; ал они ни главе не обрђу. Хајд ја сама. Него жао ми јунице, гладна, озбла, тек да проговори: Помози! Тако је доведем кући и вежем у појату. Овај мој дође пијан као мајка, па не зна за себе ништа све до у само јутро; једва што избројао тридесет форината, што добио за јуницу.

— Тридесет и пет, — поправи је Ева.

— Какво тридесет и пет? Управо тридесет, — тврди кума.

— Није него! Мој муж је платио тридесет и пет, — опет Ева.

— Ја сам добио само тридесет, — правда се Трка.

— Зато ти нећеш да дођеш куми? Бојао се, да не дознам, како ме вараш! Камо петица? Говори! Дај амо! Амо петицу! Ко ће, кумо, с оваким човеком изићи на крај? Да га жена о узици води!

— А јеси ли је ти одранила? Јеси ли је ти појила? Нисам ли се ја мучио око ње? Па зар да ја не видим ни длаке од ње? Ево, на једну форинту. Добио сам, истину да кажем, тридесет и једну.

Трка баца сребрњачу на сто.

— Аха, ту је једна! Задржао си, а? Е, па кажите сад сама, слатка кумо! Овамо још и она четири форинта! Не треба теби дати ни новчића, ... ни новчића, знаш. Ваљда да поједеш? Дај овамо да дам за со, за порцију... Не зна човек, на што ће пре, а он крије четири форинта! да је четири грошћа, али то је преко јего! Дај све овамо!

Зло Трци. Зна, да би се бадава изговарао. Не зна, шта да ради.

— Добио сам, веруј, тридесет и два, ни за по-

кат више. А платио сам и алвалук, па ми остало још двадесет новчића.

— Овамо дај и то. Није него да бацам у мутну воду! Знаш ли ти, шта је то двадесет новчића? Играо би се с њима као дете, метнућеш у уста и прогутати. Дај, биће ми на со.

Трка се ражљути, па извади из кесе место новца од двадесет новчића читаву сребрњачу, те је баца на сто. Ал тек кад новац звекну, виде, како се љуто преварио.

— Ето ти, на! Ради, шта хоћеш. Немам више ни тантуза.

— Гледај га, гле! Та, то је сребрњача! Ха-ха-ха! Ала си прошао!

Трка избаци и трећу форинтачу.

— Ето ти и последња! Гледај само, па их што пре удај... Кумо, само сам тридесет и три добио, и, ето, ви сте сведок, све дадох жени. Ал ти, Ева, — исплати Ицигу три форинта, како знаш. Не ћу да сам дужан.

Понда ће куми Кртовици:

— А где је кум? Сирмах! Сирмах!

— Тражи јуницу. Није јутрос ни залогача узео у себе, већ оде онако мртав гладан, — вели Кртовица, ал не вели, да га је она отерала.

— Кумо, је ли то хришћански, пустити човека гладна од куће?

— О, има он, има. Склонио је он себи три форинта од јунице. Мени рече, да је купио за тридесет и пет.

— Откуд вам је бројао новце?

— Из кесе.

— Другде није имао ни новчића. Видио сам, кад их је мећао. Оне две форинте потрошио је на алвалук.

Трка исприча куми, како је Шмалок преварио Крта.

Кртиница се замисли. Поче да жали мужа, што га је тако истерала.

Трка пита:

— А је ли био невесео, кад је отишао?

Кртиница рече, да је плакао и да је рекао, како га неће никада више видети.

— Тако! То је лепо! Газда да иде од куће за једну длаку! Ваљда да пасе или да рије? Зар ви не знате, какав је он? Може што себи човек учинити.

Умеша се Тркиница:

— Гле, како се бране! Добра браћа! Дабогме, врана врапи не ископа очију!

Кртовици не иде сад муж из главе. Боји се, збиља ће урадити што од себе. Па се окрену Трци:

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

— Идите за њим. Идите, молим вас, па га потражите и реците му, да је јуница код куће. Нека само дође кући, биће све добро.

— То бих ја и онако урадио, само да уверим ову моју, да сам збиља добио само тридесет и три форинта. Идем. Збогом!...

Оде Трика у Мрханово. Тражи Крта као иглу. Али нигде Крта, нити Крту трага.

Тркиница цео дан на прелу код Кртовице. Чекају мужеве до мркле вечери.

Али нема ни једнога, као да у море куда утонуше.

Сутра дан јави Тркиница куми, да јој је муж доцкан синоћ кући дошао, па опет јутрос поранио, да га тражи.

Опет хајд кума куми на прело.

Дуг дан као у зла господара.

Једва у вече ево Трнке.

Али нигде Крта, ни од Крта трага.

Трећи дан обишао Трика сву јабану унакрст. Завирио у сваку крчму. Пита, кога год сретне, за свога кума. Описује га, оваки је и онаки је: е, носи криву чугању, е, мален је, е, сакат у позии, нема зуба, носат; показује им, и како иде; каже, како искриви једну ногу, а левом руком весла око себе.

Смеју се људи ћораву послу, па веле, да нису нигде видели таква човека и моле Трнку, да им га покаже, кад га нађе.

Али нигде Крта ни од Крта трага.

Плаче Ева, плаче по ваздуги дан. Али се нада јадница, да ће још наћи мужа. Сваки дан му кува слатке ракије. Но уместо Крта попије ракију Трика. кадгод се врати с хајке.

Трнци жао кума пред Кртиницом. А у себи хвали Крта, како је наметно урадио, што се опростио таке жене, па већ помишља, како би и он своју жену мало поплашио, па да и сам бане кудгод у свет.

У Адамовцима свуда разговор само о изгубљеном мужу.

Искупиле се жене једаред на прело, па разговарају.

Једна вели:

— Ђаво га је узео, што је мале чарапе плео.

— Памтите, — друга ће опет, — тај не ће поћи с овога света као његова браћа. Убиће га ракија.

Ветар груну о прозоре.

Тета Рапава јави се иза пећке:

— Чујете ли, како жвижди ветар? Неко се обесио.

— Обесио! Збиља обесио! — рече чича Рапави.

— А ко ће други, ако није Крт!

— Ко ће да нам чарапе плете? — вели тета Рапава. Поплашила се за Крта, јер већ три године, како му је дужна за чарапе.

На то ће јој муж:

— Па тако добро и јефтино да плете као по којни Крт! Знао је и да пречека човека за оно мало.

— Нек плете сада његова милостивна, — умеша се нека млада.

— Не знам, како ће без њега сама да газдује. Не ће, чини ми се, понети више широке капе с црвеним пантљикама као досад, — рече Ева испред цркве.

— Него и тужи за њим! Може ако оће и очи ископати, ако ће га и из земље ноктима изгрести. Њега нема, па нема! — рече једна, којој је Кртовица била кост у грлу, што се она удала за Крта.

— Црна земља не говори, друге, — зави опет нека друга.

— Не ће, жене, гром у коприве. Ни надати се нећемо, а он ће искрснути. Мали је, али је обешњака из корена. Никад истину рећи, већ све ђаволи, — заврши Адам Врчбан.

Штета кума!

Трика га тражио најпосле и по планини, није ли се збиља где обесио.

Но све бадава. Крта нема па нема.

Чеше се Трнка, где га и не сврби па сам себе криви:

— Само да сам му новце вратио, не би до тога дошло.

Кртиница да свисне.

И сама јуница риче.

Кртова торба виси опрана о клину. Дала би Ева стотинарку, да јој ко доведе жива мужа. Дала би све, што има, за њега. Хвали га, боже, пред људима, хвали, све у звезде кује. Стоји тужно шило забодено у гредицу. Отромболиле се о дувару жалосне маказе. И сахат стао, нема ко да га навије, а Ева не уме. У соби тишина, по кући тишина. Куд поглед, све је подсећа на мужа, па плаче, плаче, да се угуши сузама. А како да не плаче? Прексутра је већ божић, а мужа нема. Нема ни наде, да ће га икада видети. Ето које је то доба, како га траже! Сваки живи тражи кућу на божић. А он да је жив, зар не би дошао својој Еви? Није јој до себе, њој је доста за божић и печених кромпира.

Трнка још не губи наду.

Ева се богме баш и не нада више. Откуд и да дође? Снег завејао путе. Можда ће на пролеће наћи само гдегод на каква мртваца, кад се снег ото-

ни. И поћу сања о њему. Дође јој као смрзнут мртвац с ископаним очима. Понда се тргне прене се и плаче.

IX.

Данас се свугде чека увелико бадњи дан. Мужеви секу дрво и сламу. Жене носе брашно.

Само се Ева ни за што не брине. Оде у појату, па плаче и нариче. То је кукавици њој данас посао, кад се све весели. Уђе у собу, узме мужевље хаљине, па и ту плаче, плаче и нариче:

— Јао, хаљине, црни јади моји, хоће ли вас мој Адам још понети? Ох, зашто га истера? Ох! Мој драги, Адаме мој! Боже, боже, зар је баш мртав? Сиромах Крт! Сиромах Адам!

Па плаче и плаче.

— Ева! Жено! Шта је теби? Ево мене! Ту сам!

У собу уђе Адам Крт, с мишљу и са својом кривом чугањом.

Ева не може да дође к себи. Мисли, сан је.

Ал ево, богме, за Кртом и Трнка.

— Ето кума. Нашао сам га. Јесам ја рекао: Ја ћу га наћи!

— А где је био?

— Јај, кумо, било је то на крај света, чак у Трантарији. Онде у једној великој шуми има једна велика тестера, па тамо је тесао даске. Еј, то су даске! Оно су даске, мој брајко! Па с оним се даскама прави тараба у Трантарији, да се свет не сруши.

Ева не хаје за Трнкину шалу, већ се диви само Адаму.

Бог зна откуд, ал омирисала и Трнкиница, да су дошли, па ти ево и ње. Оставила и маст на ватри, само да види, шта је, макар маст и изгорела. Код све радости вели куму:

— Па зар тако, куме? Побећи и оставити жену и кућу, а не јавити се ни свом куму. Не бих се тому надала.

— Жено, ћути! И ја ћу једаред тако, ако ти будеш увек истресала моју кесу до последњег тантуза. Идем тамо, где је и кум био. Тамо се добро плаћа.

Трнкиница пита још Крта:

— Ала, бога вам, куме, колико сте платили за јуницу? Истину!

Крт се окрете својој жени:

— Ево, па повце, које сам закинуо. Ова два

форинта сам ово дана зарадио. Од данас нико мене више не види, да пијем. Ви сте ми сведоци.

— Барем па божић мало погрејане, — вели му Трнка.

— Никад, ма да је као мед! — одби Крт озбиљно, ударивши се у груди.

Трнка оде са женом кући.

Крт седе са својом Евом, па јој узе причати, шта му се све десило у свету.

Кума Трнкиница не мога да одоли својем језику. Знати, да се Крт вратио жени и кући, и никому то да не каже, било би грехота. Остави и опет маст, па отрча до Рапавих.

Све се живо чуди и крсти. Дошао и стари чича, па слуша и врти главом, шта се то све збило с Адамом Кртом.

Вели Адам Врчњан, а човек се збиља обрадовао:

— Јесам ја казао, да неће гром у коприве!

Тета Рапава се тргла, да јој вретено испале из руке.

Остале жене се тргоше, да пребише ногу од клупе, на којој су седиле.

Слушале мирно, док их језик не засврбио. Па да не би попуцале на лактовима, разлетише се по кућама, те разносе новост вечерашњу.

За тили час знало је цело село све. И све је приповедало, како је Трнка нашао свога кума три дана даље из Трантарије, где људи кровове прескачу, и где има једна велика шума и у тој шуми једна велика тестера, и та тестера за дан посече по шуме; како је Крт тамо секао тарабу, па заграђивао свет, да се не сруши; па како је донео отуд стотинарку, — и тако даље, и тако даље!

На божић гледали га у цркви као какво чудовиште.

Од то доба свако штуче све већма Адама Крта. А то је и заслужио, јер што је обећао, кад је дошао кући, тога се верно држи.

Све му иде од руке, као што само он хоће. Данаас већ има четири вола и не знам колико оваца. Истина цела! Ко не верује, нек иде у Адамовце, па нека сврати код Адама Крта. Додуше далеко је. Да се дође донде, ваља неколико чарапа подерати. Али Крт памти још увек, како је у Мрханову на вашару пазарио шарену јуницу.

Са словачкога превео **Огњеслав Добродрушки.**

МОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА.

1.

Шта ја хоћу? Чему срце жуди?
 Ах, та ко би разумети мог'о...
 Ал жеља је огњевитих много,
 Што ми огњем распаљују груди.
 Моја душа од детињских дана
 Стремилa је у бурноме лету
 У пределе заносљивих страна,
 Неком чудном непознатом свету,
 Где радошћу све живо мирише,
 И вечитом хармонијом дише.

2.

Сад не жалим обмануте наде,
 Нити летим у небеске стране;
 Ја не тражим пријатеље младе,
 Моје давно погубљене дане!
 Ја не иштем нежног сажаљења
 Од ледених и пакосних људи:
 У данима горкога мучења
 Њиним ледом замрз'о сам груди...
 Ваши бози мене мало плаше,
 Ладно плујем на светиње ваше!

3.

Но јесењи када стигну дани
 И на пут се ластавица крене,
 Пријатељи! сетите се мене
 У далекој непознатој страни —
 И у вашем пријатељском кругу
 Подигните напуњене чаше,
 Наздравите своме верном другу
 Из младости, из прошлости ваше —
 А ветар ће поздрав ми донети,
 Кроз дубраве и мрачне врлети...

Војислав.

О КЊИЖЕВНОМ РАДУ ДРА ЈОВАНА СУБОТИЋА.

(Свршетак.)

Д године 1857. почео је издавати своја песничка и књижевно-научна дела у збирци и издао их је досада у девет опсежних књига, а кад се доврши то издање, биће га свега 14—15 књига.

4 књиге тога зборника биће лирских, лирско-епских и чисто епских песама; друге 4 књиге биће његових 7 великих драма и трагедија и неколико омањих драматских спева, 3 књиге биће приповедака, у потоње 3—4 књиге стаће различни научни списи, у које иду књижевне беседе, критике, расправе, 50-тина различитог састава о језику, књижевности, стиховима, историји; биће путописа, народописа, политичких и народно-црквених списа — и зар последња књига била би мемоари, културна слика доба, у којем је Суботић живио и радио.

Нити је ово место, нити бих ја то могао да вас за овај један кратак час проведем кроз све оно, што је овако плодан дух, овако неуморан радник урадио и написао за пуних 50 и више година рада а да не повучем собом и вас у грех, да се олако додирује и прелази оно, што ће српски књижевни историк разгледати

пијететом достојним овако родољубивога, овако плоднога и даровитога радника на пољу наше књижевности.

Међу лирским и лирско-епским песмама Суботићевим прибраним у 1-вој књизи његових дела предиду оне, што су спеване за децу, за посао и игру, што су црпљене из сеоскога живота, — најнежнијим осећајима, те су вештачка па ипак природна и добро погођена варијација сличних мотива наших мањих женских народних песама а тиме су уједно и претече најлепших лирских песама у уметничкој појезији нашој. — Међу великим баладама од којих је 9 на броју штампано у 2-ој књизи дела Суботићевих, стоје нарочито баладе: »Врдничка кула«, »Ивањска поћ«, »Губикапа Марка« на првом месту у књижевности нашој.

Драмском песништву Суботићевом: трагедији: Херцег-Владиславу, Прехвали, Милошу Обилићу и краљици Јакинти — и драмама његовим: Немањи, Звонимиру, Бодину — имаће истина строга критика са чисто естетичког гледишта погледшто и да замери — али ће књижевни и културни историчар вазда и радо признати, да

су Суботићеве драме биле добродошла принова репертоару наших народних позоришта у Београду, Н. Саду и Загребу, да су оне биле згодна замена погдеокојој драми Стерије Поповића, временом и духом већ застарелој, а врх свега да су драме и те силно будиле успаване духове сликама и споменима из народне прошлости, крпиле и освежавале народ наш, да не клоне у борби за садашњост.

Приповетке Суботићеве приљене су из нашега друштвеног и историјскога живота и ако их не меримо мерилом данашње српске белетристике, заузимаће оне угледно место у историји развитка наше забавне књижевности.

Над беседама тако лепорекога и умнога говорника, као што беше Суботић, у многим фазама свога јавнога, књижевнога и политичкога рада, над његовим језгровитим критичким и научним расправама изрећи ће неумитна књижевна историја свој праведни суд и уврстиће их без сваке сумње међу најврсније производе од ове врсте, што их је било досада у нашој књижевности.

Когод зна, колики је утицај старијих књижевних радина на садашњост, на народ, који чита, на млађе књижевне снаге, које ничу из тога народа — тај мора зажелити, да се још у ове дане које од наших књижевних друштава лати тога лепога, тога родољубивога посла, те да, ма то било о трошку народних прилога, настави издавање зборника Суботићевих дела као заслужнога песника и књижевника народнога — тамо где га је он прекинуо, те да покољење које сада живи, прпе из тих дела сласт и уживања, која леже у делима генија, а да се уједно напаја и народним духом, у коме је најјача залога нашег даљег српскога живота и рада.

Данас сутра је педесет година, када је увенчани песник наш године 1838. у песми својој »Српству«
обратио се народу своме овим значајним речима:

„И на крају мога плова
Кад се парус савије,
Кад ме компас изневери
И барка се разбије,
Ако видим цветајућу
Смешити се надежду

И будућност у тријумфа
Облачити одежду: —

У једном ћу клику цјео
Живот мој изданути,
И с најлепшим лире слогом
Облаку се дигнути;
Нит ћу престат' кроз светова
Милионе певати —
Лиру српску у руке ћу
Саздатеља предати.

(„Босиље“ стр. 28).

И родољубиви песник остануо је за целог века веран овоме светом завету свом — певачу је роду и народу, док није усуд пресекао жице на умилној лири, на једрим гулама његовим.

А ви, млађа браћо моја, вредни и честити чланови друштва нашега »Кола младих Срба«, који смо се ухватили у сложено и братско коло, да овде на овом класичном земљишту у туђем великом свету негујемо сласт нашег милога материнскога језика, да се братским дружењем одржавамо вазда свежи и будни у ономе, што нам заноси срце и душу чаробним миљем, што нас соколи, да се развијамо у нашем српском народном духу — заветујмо се исто тако у овом свечаном трепутку, када славимо спомен тако заслужног српскога народног песника и књижевника — као што се тај песник и књижевник заветовао у пролећу живота свога: да ћемо као и он род свој жарко љубити, да ћемо, док смо и где год будемо били, за род свој радити, догод нас траје мушка снага наша.

Химна српскога родољубља песниковога дочекала нас је, кад смо коракнули у живот: — српске мајке наше училе су нас да певамо поносито:

Ја сам Србин — српски син,
Име м' Радивој;
Први ми је завет тај:
С Српством падај, стој!

Нека нам глас те химне заноснога родољубља буде глас вазда будне савести наше, да смо дужни да радимо, да војујемо за бољу будућност, за сретније дане српскога рода од »Пеште — дажд' до Черне Горе«.

Слава песнику и књижевнику Јовану Суботићу и данас и довека!

С. В. П.

ДРОТАР.

(ОД ПОКОРНОГА.)

Видех дротара на горама,
Честог госта наших села,
Отац му је ропство словенско,
Мати — беда Тренчина бела.
Еј, кад дођеш доле, нама сврати,
Наћи ће се посла, па ти дати,
Платиће мати!

К'о да га муке слабо тиште,
Сав носи јад свој немо, мирно;
Ко их зна, радо га прима,
Јадом је немим многога дир'о.
Еј, кад дођеш доле, нама сврати,
Да те, брате, нада лепша прати,
Србин ће дати!

Јеси л га пит'о, је л ти прич'о
О Њитри својој рањен соко?
Речи му тихе, чело ведро,
Ал сузе лије мутно око.
Еј, кад дођеш доле, нама сврати,
Да нас жељ'на слога браћу збрати,
Љубав ће дати!

По чешком

J. C. Č.

МИЛЕНА СТЕФАНОВИЋА.

Красно ли беше оно прво омладинско доба!
Пуно чара, пуно миља, а преко свега
тога, пуно млађаног одушевљења и племе-
нитог заноса, којим је био задахнут сваки представ-
ник онога доба. А таквих се представника множио
број сваком годином и сваким даном, да, испунивши
сами собом оно доба, задахнуше и доба то оном на-
дом и одушевљењем, којим су и сами превирали.

Па не само да се чинио бескрајан низ омла-
динаца, који на позорницу тадашњег нашег јавног
живота ступаху, већ се стадоше јављати и женски
ликови.

Укратко, ново време као да је стављало себи
нове законе, којима се донде друштво није кретало.
Пређе је требао један човешки век па да произведе
сликарку Катарину Ивановићеву, један век па да
створи песникињу Милицу Стојадиновићеву - Срп-
кињу; а сада се стадоше један за другом рађати
омладинке скоро без прекида. Ту Драга Дејановића,
ту Марија Лебедева, овде Стефановићева, онде Ко-
вачевићева... Не беше даље ништа нужно, до поз-
дравити те „по Душану и Милошу сестре Српкиње“
и оне се јављају: једна песмом, друга предавањем,
трећа свирком у гусле, четврта декламацијом, а све:
српским сестринским поздравом, српском речи, сес-
тринском помоћу око растуривања књига, прире-
ђења забава у народном духу и руху.

Један пупољак од таквих цветова из врта омла-
динскога живота била је и покојна Милена Стефа-
новићева. Она је умрла у својој шеснаестој години,
па већ то, што је у томе свом млађаном веку умела

задобити неувелу љубав сада такође покојног пес-
ника Јована Грчића, који се по њојзи и прозвао
„Миленкот“ и што је завредила, да јој над гробом
у тужној песми проплаче и уреже јој спомен опет
рано преминули Дамјан Павловић — показује, да би
она била једна од првих међу омладинкама, да је
прерана смрт у самоме развићу не покоси.

У колико сам могао дознати за развиће њезино,
ја ћу га описати и описујући тај развитак уједно
ћу осветлити постајање „сестара Српкиња“ — омла-
динака; а то ће зар моћи нешто да занима дана-
шње наше „госпођице Српкиње.“

Милена се родила 9. фебруара 1848. године у
вредног Черевећког трговца Јована Стефановића,
познатог под именом „Брате“, а матере Драгиње,
из честите Митровачке породице Бакмаза. Отац је
Миленин од оних старих српских трговаца, који су
у својој младости сваку муку и незгуду окусили,
крз којe се у оно доба морало проћи, те да се чо-
век свога крова и своје радње докопа. Дуван или
цигару није никад упознао, па и данас не појима,
на што је све то људима. Вино је хтео за љубав
покојне љубе своје да уведе у обичај, али му отуда
позли, те одустаде за увек од намере.

И отац и мати здрави и паметни, у раду вредни,
истрајни и промишљени, у кући сложни а ван куће
тако исто — е, то је све, што даје земљишта за од-
гајање честитог подмлатка. На такво је земљиште
пала Милена, ту је однегована и таква је ето и била.

Да су је родитељи право ме српству учили, то се
разуме. После свршене српске школе у Черевећу,

била је у Новом Саду у приватном једном заводу, у којем је на немачком језику учила даље науке и учила се женском раду. Од свега тога до мојих је руку дошла једна рачуница из 1869. године, једна свеска вербанице од 16. марта 1857. и једно диктандо од 17. децембра 1856. године, што је све издаје као напредну, вредну и чисмену ученицу.

Понекад би васпитачица замерила родитељима, што о српским празницима ћерку кући воде, али су јој ови увек одвраћали, да је само тако и дају код ње, јер они неће допустити, да им дете заборави на српске обичаје и веру православну. Колико је мати ишла у православљу своје кћери, показало се у томе, што је Милена и као „госпођица“ већ исто као и мати јој застајала и прекрстила се, кад би српско звоно чула, па десило се то у соби или на отвореној улици. Многи се кришом смејали „попаореној фрајли“; али у очи јој то није смео нико казати.

У том дође година 1861., која је на све стране будила тежње ка слободи и самосвојном, народном мишљењу. „Брата“ се није искључивао од јавног рада а није му ни жена, како то многе умеју, у томе пречила. Њихова сугласност донела је то, да је „Брата“ могао и свој трибут народу и јавности одавати и опет у својој радњи напредовати.

Тај препорођај живота и духова морао је и Милену за се придобити; јер она не само да је те покрете пратила по новинама, већ је и свога оца пратила кроз тај јавни живот, и њихова кућа у Череву постаде наскоро скупилиште омладинаца, било по телу и духу или по духу самом. Ту се виђао Змај и његова браћа, Дамјан Павловић, Абердари и др. Од Абердара је Милена попримала разне србијанске игре и те после у колу пред својим дућаном недељом и свецем својим сељанкама показивала и учила их, те отуда она песма Миленкова о колу, које се пред кућицом јој спрема и у које се и све цуре уватиле а ње нема, па да узалуд сузним оком кроз прозоре стари бабо гледа: њега види крај кола жалостива, не слутећи да и њега истоветна туга мори, па завршује Миленко: да не иде колу зато,

„Што и мени среће спрема, лако спрема;
Већем тебе да потражим;
Ал' у колу тебе нема . . . тебе нема! . . .“

Отац је једном повоо Милену са собом у Пешту, куда је он донде послом на четири главна вапара ишао. А што и да не би, кад је тада већ било лакше, лађом ићи у Пешту а не као некада колима па по четрнаест дана путовати. То је било ваљда 1863. године а тада је „Преходница“ у Текелијануму живо радила. У једну њезину седницу одведе „Брата“ своју Милену. Њезино младачко срце морало је прекршити при погледу на радену омладину и при цр-

тању српске будућности код истрајног рада толиких младих снага, пуних жара, пуних мара за свој народ. Такав тренутак, такав приказ од јачег је ин-структивног утицаја, него многи наук, годинама леван.

После седнице не брине се за познанства. А и како да не! Србени ђаку је у оном страном свету и кукуљави старац Србин добро дошао а камо ли неће један угледан трговац Србин са онако млађаном и лепом ћерком, која је такође — Сркиња! И још те каква Сркиња, пред којом су странци своје редове растварали, да је пропусти у оном српском народном руву са њеним пратиоцима, новим јој знацима и пријатељима — браћом по „Душану и Милошу“, па да за њом опет склопе своје редове и прате је и ходом и гледом по улицама Пештанским.

Ушавши у гостионицу, највећма се зближили са Миленом Иса Павловић и Гига Гершић. Као што међу омладином разнога пола не може друкче бити, настала је међусобна препирка не толико због разнога мњења, колико из препирке ради препирке, пецкања самог. Иса је нападао а Гига је, у колико то Милена није умела, „стручњачки“ одбијао нападаје те је било смеја и шале а правницима и згоде, да на најинтереснији начин своју науку у пракси употребе. Поуздано, да се Милена са тешким срцем с Пештом растала.

Године 1863. а 28. маја изненада и убрзо подлеже Милена крупним богињама; нестале руже Миленкове, за којом је он овако јадовао:

Имам, браћо, једну ружу,
Једну лепу мирисанку,
Па је гледам к'о зеницу
Сваког дана на уранку.

Ружу ми је ову дала
Лепша ружа, моја раба —
Дој, ружо мирисанко,
Што ме сећаш оних дана!

Што ме сећаш њене душе,
Што милошћу срца чара;
Што ме сећаш њена жића,
Што с' у гробу сад одмара . . .

Што ме сећаш свега тога
Сред данашњих грдних зала —
Ружо моја — јадованко,
Та зар те је зато дала? —

Ој, та за то, да ми горчаш
Пршле сласти прошлих дана —
Хеј, жалосна успомено,
Хеј, срећице законана! . . .

Потпис је датиран од 2. августа 1865. Доцијије је ову песму Јенко сложио па цоте врло згодно.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

И тако почива на гробљу Черевиком у гробници земски прах Миленин, а то место обележава обичан каменит крст, на којем су урезани ови стихови покојног Дамјана Павловића:

Овде нежан цветак свео,
Миленом су њега звали;
Људи су га овде дали,
Ал га себи бог узео...
Не тужите, оче, мати,
Што сте чедо богу дали!
Бог ће вама раја дати,
Де вас чека анђ'о мали.

Милена је умрла 1863. а 1866. била је прва омладинска скупштина, дакле право време, када су Черевик, 7. дец. 1886.

покренути духови почели делати — она га не дочека; она је тек требала — бити...

*

И прохујаше дваестину година и настаде опет друго време. Нема више оних *ретких* „сестара Српкиња“ са овим или оним придевком. Али има у толико више *иодједнако* изображених Српкиња. Тако је то, данас иде просвета у ширину. А шта велите, сестре Српкиње, не би ли се могло просвети и у дубину загледати? Ја мним, е би било то вредно ваше муке и одлуке. А ви?...

Али не заборавимо на чему смо. Сетимо се још једаред покојне сестре Милене!

Никола Марковић.

СРПСКИ РЕЧНИК ЗА ПЧЕЛАРЕ.

САСТАВИО ЈОВАН ЖИВАНОВИЋ.

(Свршетак.)

Седало, Anflugbrett. На ђерзонкама пред лето прекује се седало, да се пчеле при долету могу где зауставити, јер не могу одмах погодити у лето, нити је лето тако пространо, да би могле унутра кроз лето улетати у кошницу, а да не стану прво на седало.

Семењача, receptaculum seminis. Држим, да је ова реч згодна, да се њом српски каже receptaculum seminis. То је кесица у матичином стражњем трупу, поред које води канал са јајњака. У семењачу матичину доспе семе трутовско при спаривању са трутом. Из семењаче матица семеном оплоди јаје, из којег ће се развити пчела, а из којег ће се развити трут, то не оплоди (партеогенеза). Семе трутовско у семењачи матичиној траје матици за цела њена живота. Обично кад јој нестане семена у семењачи, онда је и крај животу њеном.

Сијер, der Blatthonig или Blattlaushonig. Вук каже у свом речнику: „Као медљика што пада у пролеће на липу, а у јесен на вријес. Сијер је врло добар за пчеле.“ Са сијера или медљике могу пчеле много да саберу меда, али тај мед није добар, као што је мед од медљаног сока из чашица цветних. На меду од сијера (или медљике) не могу пчеле да презиме, него обично поумиру поред свега, што имају доста меда. За оваки случај каже се: „На меду умрле пчеле.“

Сијерма. У Црној гори зову овако медљику.

Сиротић. Наш народ у Хрватској зове безматка сиротићем.

Сјетлице. Вук Врчевић у једном чланку о пчели спомиње ту реч и рекао бих, да значи што и цветни прах.

Слабић. У Хрватској зову слабу кошницу слабић.

Слијед (Ц. г.). Вук каже у свом речнику: „Чела остави слијед“ (од воска и меда). Die Spur, vestigium.

Со. Сваки пчелар, који има бадро око, који воли пчелу, који је прати свугде и при сваком њеном кораку, тај је морао приметити, да пчеле радо облећу око ђубришта, где има доста пиштавине; такође могао је приметити, да облећу и око прохода. Пчеле особито у пролеће носе воду и сабирају алкалија. У рано пролеће највише им треба воде, јер мед је још у кошници згуснут, а на пољу га могу врло мало наћи; зато им је потребна вода, да могу онај у кошници згуснути мед растопити и од њега правити млеч за храњење први. Али још радије иду пчеле на воду ону, у којој има соли. Има већ који су покушали, те су на свом пчелињаку метнули суд са чистом водом и суд са сланом водом. На суд са сланом водом све су киштеле пчеле, а на суд са чистом водом по где која се тек нашла. Ово је јасан знак, да пчеле требају соли. Берлени, најславнији практични пчелар, спомиње у свом пчелару, да пчеле сабирају алкалија. Он наводи и друге пчеларе, који такође веле, да пчеле сабирају алкалија. Све ово, што говоре ови пчелари, основано је на посматрању. Сви скоро дакле слажу се у томе, да пчеле сабирају алкалија, али не кажу, зашто им то треба. И ја сам се сам уверио, да пчеле иду радо на она места, где има соли. Одмах близу мојега пчелињака у воћњаку има удубено место, где вода од снегова и киша заостаје све до јакних врућина у јулију месецу. У ту локвицу бацам у рано пролеће увек нешто соли, пиштавине и балеге. Кад сунце сине и пчеле почну излетати из својих кошница на рад, онда је вредно видети, како је начичкана та ло-

квица пчелама. Изгледа, као да се пчеле роје, така је зупа и тако је силно комешање на тој локвици. Крај пчелињака држим ја такође у кадицама чисте воде зарад пчела, али ретко се може видети која пчела, да стоји на трскама, које ја по води у кадицама понаместам, да се пчеле могу где зауставити, кад по воду дођу. Ово је јасан знак, да пчеле радије иду на воду ону, у којој има соли, него на ону, која је чиста и без соли. Зашто пак иду радије на слану воду и на што им је со, то је питање, које има да се реши, прем да се мени чини, да је већ решено, као што ће се видети даље из овога, што ћу казати. Многа се тајна код пчеле открила и о пчели ми данас, барем што се њена расплођивања тиче, више знамо, него ма о каквој другој животињи. Али поред свега тога има још много и много питања, што се пчеле тиче, на која не можемо потпуна и сигурна одговора дати. Тако је и ово питање: на што је пчели со? Стари пчелари мисле, да пчеле зато у рано пролеће радо иду на со и на места, где има соли, што су преко целе зиме биле на меду, те им „пљушти утроба“, зато сољу поправљају стомак. Наш стари пчелар Филип Ђорђевић говори у свом пчелару на стр. 51. о овој ствари овако: „У пролеће после подрезивања, кад прерађујеш пресаде с медом, можеш трећи тал вина с медом мешати, од тога постају крепчије, и по мало ситном сољу саће солити; ово је нужно, онда се боље плоде. А добро је и ситном наприком саће посипати, то све пчеле радо имају у пролеће; зашто преко целе зиме све на меду, и тако им пљушти утроба, и зато на пролеће иде на сваку љутину, тражи себи лека.“ Овако наш стари пчелар Филип Ђорђевић мисли о овој ствари, а ја напротив држим, да ово мишљење Ђорђевића нема основа. У зиму пчеле неприметно мало једу. Пчела је пример умерености. А по Ђорђевићу изгледа, као да пчеле преко зиме прекардаше у јелу, те на пролеће траже соли и наприке, да поправљају стомак као мамурни људи, што траже киселих наприка, да растерају мамурлук. Ово мишљење неће имати основа. И најстарији Пчелар српски Аврама Максимовића има на стр. 283. о овом овако: „Пчеле радо имаду баре и млаке, соли ради, коју у свима водама почерпавају, ибо от такви се укрепљују и способније бивају, зато и скорашњим ројевом даску под кошницама ситном солију посути полезно јест.“ Данас, колико је мени ова ствар позната, има два мишљења међу ученим пчеларима. Сви се слажу, да пчеле иду радо на љубришта, где има пиштавине, али је сад питање, дали пчеле иду на та места зарад соли или ради чега другога? Пчелар Либорије Шолц, свећеник из Чешке, пре неколико година тврдио је, да пчеле не сабирају со. У

рано пролеће, кад је још похладно, а пчеле морају да излећу напоље ради воде, радије иду на љубришта, где има пиштавине, него на чисту воду. Либорије Шолц држи, да пчеле иду радије на пиштавину, него на чисту воду, што је чиста вода хладнија. У пролеће рано по себи је хладно, па још кад пчела дође на хладну воду и узме је у себе, онда се укочи од хладноће и не види више својега пчелињака. Зато пчеле иду радије на љубриште, где има доста пиштавине, јер је пиштавина топлија и не расхлади пчелу тако, да не може до својега пчелињака долетити.“ Либорије Шолц мисли дакле, да пчеле не иду на пиштавину ради соли, него што је топлија од чисте воде. Кад је температура воде 0° R, онда по љубриштима пиштавина има † 4° R. По мишљењу дакле споменутога Шолца пчеле иду радије на пиштавину ради њезине веће температуре, него што има вода чиста. На први поглед чини се, као да Л. Шолц има право, јер заиста пиштавина је по љубриштима топлија, него чиста вода, јер трулежом органских материја ствара се топлота; а друго је пиштавина течност тамнија и гушња, дакле сунчане зраке брже абсорбује, те тим се брже угреје, него сасвим чиста вода. Против овога мишљења подигао се Чех С. Ковар, од заната кемичар, који не пориче, да пиштавина није топлија од чисте воде, али тврди, да пчеле сабирају со, јер им је врло потребна. Он каже, да сваки живи створ потребује минералних материја, соли, за стварање тврдых делова у телу, као што су кости. Шта су код других животиња кости, то је код пчеле споља хитин-кора. Где у храни не би било соли ни мало, од такве би хране животиње морале пропасти. У меду има соли незнатно мало и тек да је доста преко зиме, кад су пчеле пола у летарџији. А кад наступи пролеће, те има у кошници пуно први за храњење, онда пчеле требају више соли, зато се у гомилама и налазе по пиштавинама, где ће је моћи наћи. Пчеле требају соли за стварање својега скелета. Со налазе по љубриштима и које где. Кад наступи већа топлина, онда се пчеле не налазе у такој мери по пиштавинама као у рано пролеће, јер имају доста цветнога праха, у којем има у лето соли више, него што има у рано пролеће. Пчеле дакле требају соли за стварање својега скелета, хитин-коре. Без соли дакле не могу опстати, као што не могу опстати ни друге животиње. Из овога могу пчелари извући науку, да у сваком пчелињаку у рано пролеће треба да има суд с водом, с којом је помешана балега, да не би пчеле тумарале зарад тога које куда и излагале се у рано пролеће опасности.

Студо, das Bienenvolk. Аврам Максимовић у свом Пчелару зове народ и стадом.

Старица. Види: старка.

Старка, der Mutterstock. Види: маторка.

Тег. Пчелари питају један другог: „Има л' тега?“ т. ј., да ли је заповила кошница, да ли је почела градити саће.

Тијесак, di Wachspresse.

Тијештиги (по јужн. говору), pressen. Восак се у „тијеску тијешти.“

Трава ичелина. Аврам Максимовић зове и тако melissa officinalis.

Труд, Feuerschwamm. Труд буков, церов или од гљиве. Види: гљива

Уводница, die Spurbiene. Види: ухода.

Умљичити (по јуж. говору) (Вук): умљичиле пчеле, т. ј.: затвориле на сату чаурице одозго.

Учала, die Brunst. Види: запала.

Учауриги се. Црв се учаури, па постане нимфа.
Цијећ (у Црној гори): исцеђен мед из воска, из сата. (Види: „Пчела“, II., 13.).

Црим враг. У околици осечкој зову црим врагом матицу трутовску, т. ј. трута излежена у матичњаку.

Црнушина (у Лици), erica vulgaris. Види: вријес.

Чаура, Cocoon.

Чаурица, die Zelle.

Чистац. 1. У Аврама Максимовића зове се старачац или бели босиљак и чишцем. 2. Чистац значи и јалова матица; види: саката кошница.

Шикалац (у Црној гори): који мамити рој у кошници, вичући: „У свој домак, мајко.“ (Види: „Пчела“, II., 168.).

Шикати (у Црној гори): мамити рој у кошницу. (Види: „Пчела“, II., 167.).

ЛИСТИЊИ

МЕСЕЧНИ ПРЕГЛЕД

ПЕРИОДИЧНЕ СРПСКЕ И ХРВАТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ.

МЕСЕЦ НОВЕМВАР И ДЕЦЕМВАР.

Јавор почео је доносити у 45. броју приповетку Лазе Нанчића: „Друга љубав“, од које је у 51. завршио први део. Свршена је у 45. слика из живота: „Премудри Соломун“, прерадио је Милан Световарев, на место ње почиње у 46. приповетка П. Алексијева из ђачког живота: „Мирко“. (Ово је, рекли бисмо, прва изворна приповетка новог приповедача). Осим тих приповедака превела је од Сахера Мазоха Даринка Калијева у лиску 46. и 47. бр. цртицу „Далес“. — Песама има од Љ. Лотића (с бугарског од Љ. Каравелова), Вл. Тројановића, Ј. Радивојевића Вачића, Змајована, Р. Кошутића, а довршена је Филипа Шпадијера повелика песма: „Прилике и повод Бос-Херцег. устанку“ с „Примједбама“. — У 46. и 47. прибележио је вредни Земунски професор Мојо Медић занимљивих обичаја и изрека из „Живота Срба сељака“, на у 48. и 49. прибрао „Додатак пчеларској терминологији“; а у 49. припоштио је из своје збирке јеромонах Дионисије нешто „Грађе за историју српског народа“. — У 47.—49. приказао је Торонталац „Земљопис Торонталске жупаније“, што је написао за школе Карло Паулини, учитељ у Панчеву, а превео Тодор Марјановић; а у 49. приказао С. М. М. Петровића књижицу: „О муњи и грому“ (девету свеску „Књига за народ“, — У 50. и 51. има чланак проф. Јов. Живановића о архометру за вид. — У 50. и 51. народна песма: „Гавран барјактар“, и песма „Турска освета“.

Глас истине донео је у 23. броју свршетак подуже расправе Бачиначког пароха Ј. Јеремића: „Теизам и атеизам“ и свршетак чланка Драгогичког пароха Милана Гламочлије: „О дотацији свештенства у митрополији Ср. Карловачкој.“ — „Посланице Римљанима“ и „Пахомије Србин“ наставиће се и до године, као и прилози српских старина, што их саопштава Максим Јудајић. — Од беседа је у 21. беседа Бременског пароха Стевана Михаљчића, што је говорио на Ђунтиру, брду близу града Шиклуша, где се налазе остаци гроба

Штиљановићева и где се 1. авг. сваке године скупља свет српски из Барање и других крајева. Хвала честитому младому свештенику, да тако красним речима том приликом подржава своју паству у српској мисли! Добро би учинио, када би покушио и побележио, ако има, предања народна о том гробу и описао тај обичај Барањских Срба. Барањи и онако прети у зао час опасност, да ће пожелити Срба. Колико се од тако одушевљених српских младих пастира можемо надати, да ће чувати своје Срство, може се захтевати од њих, да и бележе, гдегод што има да се побележи а вреди да се зна. — У 22. броју је беседа на Ваведеније, што је говорио у Арад-Гају свешт. Исидор Николић; а у 23. беседа Петра Димитријевића, пароха у Гају (у бившој граници); у 21. бр. проповед, коју је говорио М. Томић при ступању у парохију у Меленцима. — У 21. свршио је јеромонах Димитрије Миковић биографију митрополита црногорског Висариона Љубише. — У 22. има окружница босанског митрополита Ђорђа Николајевића преко протопрезвитерских уреда свему свештенству и православном народу Добро-босанске дијецезе о неким приходима свештенства, а у 23. о скупљању грађе за шематизам те митрополије. Добро примећује уредништво, да би ваљало да издаду такве окружнице и наше епархијске канонисторије, па да и ми дођемо једном до ваљана шематизма за целу нашу јерархију. Тако би се дошло на лак и јестин начин до тога, да добијемо описе наших места, крајева, обичаја и т. д.

Истина, у 21. (27.) броју наставља а у 22. (28.) довршује чланак „Незвани проповедник уније“; потписан је А. Н. Осим тога је настављен и довршен и „Поглед на религиозно васпитање и наставау“. Говори се даље још и о Бечким катихизисима у основној школи“ а у 22. броју има оцена Валтровићеве расправе „Православност у данашњем црквеном живопису у Србији“.

Vienas је довршио приповетку Шандора Балског: „У ноћи“, која се протезала кроз цело ово по године, као и роман Херценов: „Ко је крив“, који је превео др. Миливој Шреп. Рачког усмене о Русији наставиће се и од године. — Т. Мар-

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тић је и у последња 4 броја донео неколико „филошкога иверја“, а уредников чланак „Глаба у Срба“ приказали смо и ми својим читаоцима. Vienas је навршио овом годином свој XVIII. теџај.

Босанска вила има у 21. и 22. бр. црту из прошлог живота у Сарајеву: „На Тројичин дан“, од Божидача Н. Вршчанина, и Вјерсонову приповетчицу: „Загонетка о животу“, превео је Јован Радивојевић Вачић. Па, осим што наставља успомене Кечетове на Омер-папу, доноси врло крива прилог за познавање занатлијства у Босни и Херцеговини о „Еснафским шировима“, од Н. Т. Кашиковића; „Врачања и гатања у околици Сарајевској“, из збирке свештеника Ст. Трифковића, као допуну чланку „Народне гаталице“ у 20. бр. тога листа и ловачку црту надвојводе наследника царскога престола царевића Рудолфа: „У Фрушкој гори“. Пуз то су народне приповетке и песме такођер у лепом броју прибележене. Уредник приказује Шематизам правосл. митрополије и архијерејеве Дабро-босанске за г. 1884.—1886.“ — Међу песницима, рекли бисмо, да је овајајила Видосова Настјева. — У 23. прештампан је одломак: „У очиној кући“ из најновије књиге Милићевићеве: „Омер Челебија“. — У 23.—24. има приповетка из прошлога живота у Сарајеву: „У хаџилуку“, од Б. Н. Вршчанина. Листак је пун кривих књижевних и културних бележака, па бележака из кронике Сарајевске и Босанске итд.

Невен наставља и довршује причу „Гасенди“ па „Нешто о води“; има у њему са словеначког преведена прича „Мој Ромул“. И браца Љубиша наставља своја писма сеји Анђелији „О свирци“. Имеђу песама истичемо пет записа старице Љ. П. Ненадовића и од Ивана Мартиновића „Гледе децо!“ и „Ено их ено“. У 23. броју има дечији лик (сопран и алт) „Дечија попутница“ од Ва. Каракашевића.

У **Голубу** је довршена прича из живота на мору „Бог је спор, али достижан“, која је израђена „према немачком“; у 12. броју има приповетка Луке Пиштелића са Цетиња „Неколико дана на селу“. У 11. броју наставља Кашиковић своје „Неправилности у српском говору и писању“. Од њега има у 12. броју на првој страни песма „Уз гусле“.

Српче доноси у 3. броју лик и животисис ученога Јосифа Панчића, писца „Јестастенице“; има даље у том броју слика и опис манастира Горњака а тако исто и Београдског народног поворишта; у 4. броју има слика и кратка историја Небојше куле и град Јегар (Хеб), где је тавновао несрећни Ђурађ Бранковић III. У 3. је започела а у 4. довршена приповетка „мало смешна, мало жалосна“ под насловом „Ујин послужитељ“, а у 3. броју има путничка цртица Нишлице Драг. С. Марковића „Уз Тимок“.

Стартали има у подлиску 31. и 32. броја хумореску „дра Каабулбуца“ под насловом „Како се може и без дјзлюбана брзо путовати“, а у 33. и 34. шаљиве епизоде из школе, којима је наслов „Изненадна посета у једној школи“.

Школски лист довршује у 11. броју наградну тему „Како се може деци омилити похађање школе?“ а на челу том броју доноси опет наградну тему „Шта има да чини учитељ за одржање запта“. У истом броју извештава Драгутин Блажек о главној учитељској скупштини у Златном Прагу, што су је чешки учитељи одржали 9—12. августа о. г. — 12. број јавља смрт Димитрија Чобића и честите учитељице у Старој Паланци Јелене Јанковићеве, удате Поповић.

У **Учитељу** се у 22. броју говори о „Грађанским правима и дужностима, и моралу“ као новом предмету у основној школи у Француској; у истом броју има и предлог главног одбора учитељског удружења поднесен трећој учитељској скупштини о „Нашим основним школама и њиховој реорга-

низацији“ а одмах затим саопштава Никола Стојановић, члан главног одбора учит. удружења, своје одвојено мњење у ствари те реорганизације. У 24. броју пише Т. Марјановић, у прилог решавању своје педагошке расправе под насловом „Дечије играње“, чланак, који је метнут под наслов „Приправна школа“, а под истим насловом има у 23. 24. и 25. броју и од Симе Милојевића расправа. — У 26. броју на челу има чланак професора Ж и в. Ж и в а н о в и ћ а „Трајашност дечијега знања у свеви са питањем о учебницима у основним школама.“

Женски евет је својим 9. бројем навршио I. годину. Под ваљаним уређивањем свога уредника показао се заиста као ваљан орган добротворне задруге Српкиња. А осим тога има у њему пуно поучних чланака, којима се хоће да доскочи разним потребама у нашем женском друштву. Нека је најтоплије препоручен.

Српство има у 6. броју у путописном одељку под насловом „Из Раванице у Шишатовца“ опис манастира Шишатовца из пера Ј. А. И—а, који је описао у „Српству“ и свој пут „Из Ирига у Опово“ и „Из Опова у Раваницу“. У том броју има и песма нашег сарадника Ва. М. Јовановића „Поглед на домовину“.

Застава има у листу 172. бр. преведену причу „Споменица“ од Арманда Силвестра. — У 174. бр. написао Арсен Видак „Некоје примедбе на Малу поезику дра Стевана Павловића“. То је, осим критике „Матичиних“ референата, прва критика на ту књигу у јавности. У 188. бр. има по Прашкој „Политици“ цртица о пољском књижевнику Хенрику Шенкјевичу. „Свирач Јанко“ од тога приповедача није изашао само у календару „Банаџанину“, него и у „Илустр. новинама“ и у „Бранику“ о. г. — Што смо иначе нашли у том листу, да је за наш лист, а могли смо прибележити, прибележили смо досад које у „Гласнику“ које у „Књиж. новостима“.

Наше доба почело је у 130. а свршило у 148. бр. историју „Катанске буне у Шапцу, 22. септ. 1844.“, што је написао Јован Димитријевић, парох Шимуновачки. Исти свештеник је приопштио јавности већ поприличан број података за најновију историју српске државе из оригиналних докумената, који се у њега нашли. И ово је драгоцен црта за познавање тога знаменитог догађаја. Чујемо, да је овдашња књижевара Ј. Јоцића и друга наумила отштампати тај опис и издати у засебној књизи. Штета би и било, да се тако важна ствар изгуби и заборави; јер заиста се не би дозвољено могла сачувати за потомство у политичном листу, пошто политичне листове врло мало ко потпуно сачува. — У 132. бр. довршена је приповетка И. Тургејева: „Потпоручик Јергунов“, а превео је К—н М—ћ. — У бр. 140. и 141. има биографија дра Константина Којића, бившег краљ. суд. саветника код судбеног стола у Земуну. — У 142. бр. прибележио је Ђ. Свиглић у Ст. Мајдану једну срп. нар. здравицу из Босанске крајине. Сваки прилог ове врсте добро је дошао, кад се прибележи; али у дневним листовима може лако да се превиди. Надаги се, да ће „Матична Српска“ за оваке ствари повести достојну пажњу и бригу.

Браник има у 128. и 129. бр. у листу „слику из најновије књижевности српске:“ „Историчар и приповедач.“ Посвећено писцу „Племенитог грофа Нићифора Дучића“, уваженом књижевнику српском дру Владану Ђорђевићу. Писац тога листа Н. Граовски луто кори Марка Драговића, историографа на Цетињу, да је човек посве невешт послу, којег се латио, поводом Драговићеве књиге „Сеоба Ивана Црнојевића са Ријеке на Цетиње 1485.“ Како се чини, имаће писац овога листа право. Само — само да тон у писању није тако напрасит. И без тога би се постигло, што се хтело и требало. — У бр. 129. па до 132. написао је Земунски парох

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Димитрије Руварац одговор на чланак „Митрополит Вићентије Јовановић у српској књижевности“. На крају дотакао се писац и наше примедбе, коју рекосмо у 37. бр. свог листа у месеч. прегледу. Како ћемо од нове године донети у „Стражилову“ чланак, који ће се бавити у главном баш питањем, где су границе између песника и историчара, а из пера човека, који се разабера у таким стварима, нека нам не прими поштовани писац одговора овога за зло, што ћемо му остати одговор дужни. — У 133. и 134. бр. написао је Ђ. М. Бугарски приказ на књигу: „Ручни рад у мушкој школи“ од питомца српске владе за педагогију слепих С. Аџића у Бечу. Приказивач се повољно изражава о књизи тој. И у нашем листу (види бр. 45.) написао је Милан Данић приказ те књиге. Леп је знак, да се почиње у нас пажњу обраћати и на ту страну. — У бр. 135., 139. и 140. превео је А. М. Матић из старог „Ost und West“-а чланак И. Ткалца, старог борца за интересе словенске: „Шта недостаје словенској књижевности?“ Како је чланак тај изашао још у шездесетим годинама, не би с згорег било, да се по гдегде додала какава примедба на данашње прилике, јер од оно доба доста се што шта изменило. Већ после првих редова, где се каже: „Последњих година ваступио је у књижевној производњи Словена неки застој“, могло се мирном савешћу приметити, да то више не стоји данас, када цео свет све то већма по праву поклања пажње баш књижевности словенској, када су Словени тако рећи „на полици“, када је баш књижевност словенска тако бујно почела да напредује, да је у нечему достигла, у нечему престигла друге културне народе. Исто тако требало је дићи спомен овом приликом тому вредному браничу Словенства, на рећи коју и о њему, о И. Ткалцу. Иначе, ако и признајемо ваљаност мислима, казанима у том чланку, не видимо, чему овај превод сад, тим мање, што је у своје доба већ и преведен био. — У 139., 140 и 141. има по једна „Слика из Србије“, а пише их В—в. Оригиналном цртању тих слика треба да обрате пажњу и читаоци и писци листика. — Милан Савић наставио је и у ова два месеца по где где низ својих занимљивих успомена: „Из прошлих дана“. — У 144. броју има приказ календара „Годишњака“. Приказивач је приказао сваки прилог у том календару, на га напоаметку препоручује народу. — У 144. почела, а у 147. свршила је Милева Симићева своју приповетку: „У сликарској радионици“. Симићева је једина женскиња, која се ухватила у коло наших приповедача. Само храбро!

У подлиску **Гласа Народа** настављена је приповетка Панте Поповића „Да меримо вратове“ или „Живио Радаја!“

Napredak у бројевима 31—33. наставља а у 34. довршује „Стенографско извешће о расправама I. опште скупштине савеза хрв.-учитељских друштава“ од 14. и 15. септембра о. г., како је бележио Љ. Томашић, и извештај о општој чешкој учитељској скупштини у Златном Прагу, што је прислао Вјенцеслав Забој Маршик (не разумемо, што у 33. броју под тим извешћем стоји, да га је „припошћио Милан Кобали“). У 35. броју има чланчић о „Грађанским школама“ а у 36. о општим и професионалним школама на славонским насеобинама. — У „Књижевне smotre“ броју 11. и 12. приказује се Карићево „Школовање у Србији“ (в. 38. број нашег листа на страни 1354.); у 11. се броју осим тога оцењују и „Својске бајке или бајалице“ Николе Тордиња, у 12. пак још је приказан и „Звонимир“, алманах истоименог академијског друштва у Бечу.

Liečnicki viestnik доноси у 11. броју разна лечничка извешћа а под рубриком „Књижевне вести“ приказује међу осталима дра Владана Ђорђевића „Историју војног саветата“

и дра Батута „Бранич од зараза“, што је изашао у 7. свесци Кољевићеве библиотеке, и најпосле Батутуову „Грађу за медицинску терминологију“, што излази у „Летопису“. 12-ом је броју на челу чланак „Нешто о етијологији и лечењу кроничких болести плућа“ од дра Милана Цицера, пр. лечника у Осјеку и Глајхенбергу; још је у том броју и извешће дра Лује Харавима, пр. лечника у Карловцу, о колери у Личу год. 1886.

Iskra наставља „Младог приморца“ из оставштине покојног Фра-Ивана Деспота а на челу 21. броју има „Sielo“, где препоручује најновије дело Едмонда de Amicis, што се зове „Spoge“, па да би показала, како дивно Amicis пише, доноси у преводу причину његову под насловом „Мали Фирентијски писар“. Има у том истом броју у преводу В. Трстатског песму Виктора Ига „Поздрав Арапкиње“ и у преводу истог преводиоца са словеначког од Симона Грегорића песму „Сиромас“. — Настављене су и „Народне изреке и прилике“. — „Sielo“ на челу 22. броју пропраћа извешће о овогодишњој главној скупштини „Матице Хрватске“ и говор њеног председника Кукуљевића-Сакцињског (види 50. број нашег листа на страни 1735.).

Садашњост је у 44. броју довршила Чехову „Опоруку“ у преводу Павла Падејскога; у 45. и 46. има у подлиску новелету Александра А. Киланда „Зелено је нада“ у преводу Јована Радивојевића Вачића. 48. број доноси у подлиску српску народну песму из Босне „Сведи крсно име служе“, коју је по казивању Саве Теодоровиће у Ст. Мајдану прибележио Ђорђе Свитлић. Уводни чланак 50. броја говори „О школским баштама и општинству жупаније Торонталске.“

Бачваши доноси у подлиску 47. и 48. броја у преводу с немачког причу Жака Нормана „Рукопис“. У 49. броју има „Једна успомена“ из пера К(осте) Р(адудовића), како је оно 1863. године „она стара омладина помогла браћи својој у невољи“. Своју одиста преванимљиву црту завршује писац овим значајним речима: „И данас има невоље, али нема — омладине!“ Горка истина! У 50. и 51. броју прештампана је из „Годишњака“ приповетка Милана Савића. „За један часак радости“.

Српски лист даје места честитом Лази Томановићу, да момачки устаје у одбрану према Шимићу, уреднику „Iskre“, који му никако не може да опрости оно о Фра-Андрији Качићу према Српству и Хрватству. У 47. је броју отпочела а у 48. је настављена прича Сима Матавуља „Први пут на Блату“. (Овде можемо јавити нашим читаоцима, да ћемо честитог тог приповедача од нове године смети рачунати у сараднике нашег „Стражилова“; већ ћемо у једном од првих бројева идуће године довести из његова пера красну црту из Црне Горе.)

Панчевац је још само у 25. броју донео реферат о приказима наше народне позоришне дружине у Панчеву, а даље о том не доноси извешћа, ма да се дружина за цело то време бавила у Панчеву; укратко је у 28. броју регистровано, да је дружина завршила први низ својих приказа, и том приликом јављено, да ће се дружина тамо бавити отприлике до краја децембра о. г. У истом броју баш пред том белешком јавља „Панчевац“ за смрт славне некад глумице Мађарице Розе Лаборфалвијеве-Јокајинице на је крсти „Шаролтом“ У 29. је броју из књиге Манојла Ђорђевића Призренца „Четири божиње приповетке“ (види: 14. број нашег листа на страни 482.) прештампана приповетка „Божићна икона.“

Глас Црногорца наставио је у бројевима 44.—47. а у 48. довршио превод Онетове приповетке „Лабудове песме“. У 49. је броју из 31. броја од ове године настављен „Покушај

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

за библиографију о Црној Гори“; што је овде приложено, то је Марку Драговићу дао пуковник Н. Овсјани а Драговић га онако предао јавности, како га је пуковник написао.

Србобран је у подлиску бројева 226—228. наставио а у 229. довршио Толстога „Чим људи живе“, што је, као што смо јавили у 49. броју нашег листа на страни 1703., и засеце отштампано. У подлиску броја 233. сећа се Гранчар приликом двестагодишњице тавновања владике Марчанског Гаврила Мијакића, тог јуначког бранича православља. Бројеви 235. и 236. доносе у подлиску из пера Срегена Данчића догађај из живота под насловом „Воља судбине“.

Видело наставља превод Вихертове новеле „Матере“; довршује га тек у 247. броју; у истом броју почиње „Кристијан“ од Алфонза Кара, превод с француског; тај се с малим прекидањем вуче све до броја 253. а у 254. почиње приповетка Еркмана-Шатријана „Стари кројач“; довршује се у 259.; у истом броју почиње превод новеле Емила Сувестра „Муж госпође де Соланж“; довршује се у 270. а почиње у истом Мртвачка варош“, приповетка Максима Белинског. У 273. броју има у подлиску у преводу калифорнијска прича Брета Харта „Плима“.

Одјек наставља „Слепог свирача“; наставак се тај претеже кроза све бројеве тога листа, које смо у току ова два месеца досад добили.

Нова Уставност је са 86. бројем довршила други део Монтепенова романа под насловом „Света освета“. У подлиску 89. и 90. броја (даљег броја још нисмо добили) саопштени су поздравни, што су стигли честитом Јовану Бошковићу у приликом прославе двадесетпетгодишњице професоровања му, о св. Николи ове године. У 89. броју има и реферат о првом приказу Гетова „Фауста“ у преводу Милана Савића на Београдској позорници. У реферату се том оштро и немилосно напада на Савићев превод као на најлошију књижевну работу овога света.

Сарајевски лист има у подлиску бројева 136. и 137. из листа „An der schönen blauen Donau“ с немачког преведену причу из тиролских шума под насловом „Нечастиви“. У 141. и 142. има у преводу причу Лава Толстога под насловом „Свјећница на плугу“ а то је једна између прича, што их Толстој — као што уредник „Сарајевског листа“ у примедби казује — одскора пише из сеоскога живота за саме сељаке, од чести да сељаке просвети удесним поукама, од чести пак да сврне пажњу образоване класе на оно, што је добро у народа. У 146. броју је подлистак превод приче Бјернстјерна Бјернсона под насловом „Опасна просидба“. У 147. доноси у преводу хумореску омиљеног мађарског хумористе Коломана Миксата: „Како се постаје особити дар?“ — Иначе су у том листу приче и чланци у подлиску већином прештампани из „Видела“.

Сремац има у свом подлиску ове изворне ствари: у 7. броју причу „Ипак се оженио“ од Грге, у 9. „Два брата“ од С. О. а у 12 од Вељка „Варошко гостопримство“. Остало су преводи.

Београдске општинске новине мало-мало на немају подлиска те тако још нису довршиле превод Таљандијереве „Србије у деветнаестом веку“.

КЊИЖЕВНЕ НОВОСТИ.

— Из Летописа Матице Српске, из свезака 145. 146. и 147. засеце је прештампана расправа нашег сарадника Стевана Милованова „Физика у Срба“. Књига се може добити у писца по 50 новчића.

— „Мија Бродар“, приповетка нашег младог сарадника Милутина Јакшића прештампана је из нашег листа у засебну књигу, која се и у администрацији нашег листа може добити по цену од 40 новчића.

Не могу пропустити а да на измаку године овим путем усрдно не захвалим поштованим и мени драгим сарадницима овога листа, што су ми „Стражилово“ лепим прилозима својим подичили те му тим извојевали ону симпатију, коју је за тако кратко време већ у књижевним нашим круговима стекло. Њиховој љубави нека је и даље препоручено „Стражилово“, јер ће само с њима и уз њихов рад моћи како треба одговорити истакнутом задатку свом. У то их име пријатељски позивам, да порадимо и настанемо око тога, не би ли „Стражилово“ још и већма по заслуги омилило читалачкој публици нашој.

Јован Грчић.

САДРЖАЈ: У самоћи. Песма Јосипа Берсе. — Неколико тренутака из ђачких дана. Од Мите Пенковића. — Све на време. Песма Н. В. Борића. — Шарена јуница. Слика из словачкога народнога живота. Написао Мартин Кукучин (Бенџур). (Свршетак). — Мојим пријатељима. Песма од Војислава. — О књижевном раду дра Јована Суботића Од С. В. П. (Свршетак). — Дротар (Од Покорнога.) По чешком Ј. С. Ч. — Милена Стефановића. Од Николе Марковића. — Српски речник за пчеларе. Саставио Јован Живановић. (Свршетак). — Листићи. Месечни преглед периодичне српске и хрватске књижевности за месец Новембар и Децембар. — Књижевне новости.

„СТРАЖИЛОВО“ излази сваког четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 ф. а. вр. на целу годину, 2 ф. 50 новч. на по године, 1 ф. 25 новч. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 ф. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.